

RZECZNIK PRAW OBYWATELSKICH

Warszawa, 21 września 2015 r.

Adam Bodnar

II.519.109.2015

Pan

Senator Michał Seweryński

Przewodniczący Komisji

Praw Człowieka, Praworządności i Petycji

Senat Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Przewodniczący,

Nowelizacja ustawy o zmianie ustawy o Policji oraz niektórych innych ustaw (druk Senacki nr 967 i druk Sejmowy nr 3765) powinna stanowić realizację wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 14 lipca 2014 r. (sygn. akt K 23/11), a nadto uwzględniać wyrok Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z dnia 8 kwietnia 2014 r. stwierdzający nieważność dyrektywy 2006/24 w sprawie zatrzymywania danych (połączone sprawy C-293/12 i C 594/12 Digital Rights Ireland) i postanowienia zawarte w art. 7 i art. 8 Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej.

Projektowane unormowania w obecnym kształcie i długotrwałość toczącego się procesu legislacyjnego budzą moje zasadnicze wątpliwości odnośnie do kierunku i intencji rzeczywistej realizacji nałożonych na ustawodawcę w powołanych orzeczeniach, obowiązków respektowania i uwzględniania gwarancji w zakresie wolności i praw człowieka i obywatela zawartych w Konstytucji oraz w aktach prawa międzynarodowego.

Organizacje pozarządowe oraz Naczelna Rada Adwokacka w piśmie skierowanym do Pani Premier i złożonym na moje ręce apelu, a także Generalny Inspektor Ochrony Danych Osobowych, w przesłanym do mojej wiadomości wystąpieniu do Pana Grzegorza Karpińskiego – Sekretarza Stanu w Ministerstwie Spraw Wewnętrznych (kopie wystąpień załączam), zasadnie podnoszą, iż projekt nowelizacji nie stwarza wystarczających gwarancji ochrony prywatności i tajemnicy komunikowania się. Uwzględnić należy także w tej materii raport Najwyższej Izby Kontroli, gdzie zostały zawarte wnioski i zalecenia pod adresem Prezesa Rady Ministrów.

Dotyczy to zwłaszcza pozostawienia przez ustawodawcę otwartego katalogu środków technicznych, które mogą być wykorzystywane przez służby w toku kontroli operacyjnej. Na

podstawie zakwestionowanych przez Rzecznika Praw Obywatelskich i uznanych za niezgodne z Ustawą Zasadniczą przepisów służby mogą przez to ingerować w różne sfery prywatności jednostek. Z postanowień ustawy sformułowanych w sposób jasny oraz precyzyjny, powinny wynikać zakres oraz głębokość ingerencji organów władzy publicznej w konstytucyjne wolności i prawa jednostek. Ustawa musi konkretyzować wypadki, zakres, sposoby ingerencji, a także – co istotne – wskazywać, jakich konkretnie sfer życia jednostki ta ingerencja dotyczy.

Uwaga powyższa ma istotne znaczenie także w kontekście doniesień o stosowanym przez Centralne Biuro Antykorupcyjne (niewykluczone, że także przez inne służby) systemu „Remote Control System” pozwalającego, między innymi, na stosowanie podsłuchu i kontrolowanie wiadomości przesyłanych i odbieranych elektronicznie.

Niemniej istotne jest, sygnalizowane przez wymienione podmioty, pozostawienie poza sferą ustawowego unormowania obowiązku **informowania osób objętych kontrolą operacyjną – po jej zakończeniu. Obowiązek ten wynika wprost z treści postanowienia sygnalizacyjnego Trybunału Konstytucyjnego z dnia 25 stycznia 2006 r. (sygn. akt S 2/06).**

Aktualne pozostają także uwagi dotyczące maksymalnego czasu prowadzenia kontroli operacyjnej i nieprecyzyjnie określonego czasu przetwarzania danych telekomunikacyjnych.

Podzielam krytyczne stanowisko Naczelnej Rady Adwokackiej, dotyczące projektowanego upoważnienia funkcjonariusza danej służby do dokonania oceny, czy materiał zgromadzony w ramach kontroli operacyjnej zawiera dane objęte tajemnicą obrończą lub adwokacką określone w art. 180 § 2 kpk, a także przekazania ich w takim przypadku prokuratorowi, który ma złożyć wnioski do sądu o wydanie rozstrzygnięcia w przedmiocie zniszczenia lub wykorzystania tych materiałów.

Podzielam także wątpliwości i zastrzeżenia prezentowane przez organizacje pozarządowe i inne podmioty, dotyczące projektowanego powierzenia sądom okręgowym funkcji niezależnego organu sprawującego kontrolę nad sposobem korzystania przez służby specjalne z uprawnień do prowadzenia kontroli operacyjnej i przetwarzania danych telekomunikacyjnych. Przedkładanie bowiem sądowi przez Policję i inne służby sui generis okresowych sprawozdań dotyczących pozyskiwania danych telekomunikacyjnych należy ocenić jako nieefektywny mechanizm kontroli ex post, zważywszy na ilość tego rodzaju spraw i w istocie przekazywanie danych zagregowanych. Krajowa Rada Sądownictwa sygnalizuje nadto, iż dodatkowe obciążenie sądów tymi zadaniami, a zwłaszcza Sądu Okręgowego w Warszawie może mieć negatywny wpływ na sprawność postępowania w sprawach karnych.

Pragnę ponownie podkreślić, iż powyższe uwagi zachowują aktualność nie tylko ze względu na nałożony przez Trybunał Konstytucyjny reżim prawny, ale spoczywającą na

ustawodawcy повинność realizacji precyzyjnie zakreślonych wytycznych zawartych w powołanym na wstępie wyroku Trybunału Sprawiedliwości i obowiązujące Polskę akty prawa międzynarodowego.

Konkludując, zważywszy na moje konstytucyjne powinności, proszę uprzejmie Pana Przewodniczącego o rozważenie podjęcia działań uznanych za stosowne, zmierzających do pilnego uchwalenia nowelizacji unormowań ustawy o zmianie ustawy o Policji oraz niektórych innych ustaw w brzmieniu respektującym przytoczone orzeczenia i akty prawne.

Pragnę także poinformować uprzejmie Pana Przewodniczącego, iż pismo dotyczące tożsamej materii skierowałem do Pana Senatora Piotra Zientarskiego - Przewodniczącego Senackiej Komisji Ustawodawczej oraz Pana Grzegorza Karpińskiego – Sekretarza Stanu w Ministerstwie Spraw Wewnętrznych.

Załącznik 2

Z poważaniem,

Podpis na oryginale